

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 24 coroane.
Pe șase luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Correspondențe

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Pedagogia de fete

II

Virul lucrărilor s'a reluat după 12 ani.

S'a constatat din nou ceace s'a spus și la anul 1902, anume lipsa de învățători, acuma potențată și cu pensionarea lor în măsură mai mare, și împrejurarea că legea de instrucțiune dă confesiunilor dreptul de a-și cvifica învățătorii fără diferență de sexe, de aceea s'a luat în consistor hotărârea, ca începând cu anul școlar 1913/14 să se primească în secțiunea pedagogică a seminarului arhiepiscopesc și fete ca eleve ordinare, cari vor locui afară de seminar, vor cerceta lecțiile deodată cu elevii ordinari, în aceeași sală, însă în bănci deosebite, separate.

Dispoziția aceasta să se notifice domnului ministru, și încăt ea nu ar primi învâțarea mai înalță, atunci să se deschidă paralel cu institutul pedagogic de învățători cel pedagogic de fete, unde instrucțiunea o vor prevedea profesorii dela institutul de învățători.

La 23 August 1913 s'a scris domnului ministru de culte și instrucțiune publică, că din lipsa cea mare de învățători și în anul școlar 1912/13 peste 120 școale confesionale greco-orientale române au fost fără învățători cvificați, din care cauză ne este peste puțină să regulăm potrivit cu legea salarele învățătoareșii. De aceea credem, că ne vom ajuta, dacă începând cu anul școlar proxm 1913/14 vom primi în institutul nostru pedagogic de fete, acuma nu ca privatiste, ci ca eleve ordinare, cari vor cerceta lecțiile deodată cu elevii ordinari în aceeași sală, la acelaș profesor, în bănci separate, și deodată comun vor face examenele de curs și cele de cvificațiune de curs.

Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică cu datul de 30 Septembrie 1913 Nr. 140122 răspunde, că nu poate lua la cunoștință intențiunea consistorului, de a deschide pedagogia de fete, așa cum o intenționează.

Articolul de lege 38 din 1868 separează cu totul și în toate pedagogia de învățători de cea de învățare. Sub titlu deosebit tractează legea instrucțiune, sub titlu deosebit legea instrucțiune învățătoarelor, deci și din această structură a legii e evidentă intențiunea legii, ca fetele separat, independent și în institut deosebit să-și primească instrucțiunea și cvificațiunea.

Dară nu numai spiritul, ci și speciale dispoziții ale legii de instrucțiune exprese pozitiv presupunerea, că în institute superioare, cum sunt pedagogiile, instrucțiunea feciorilor și a fetelor să se facă în comun, deodată.

În § 11 alinea a doua a legii de instrucțiune între condițiunile sub cari

confesiunile pot susține școale, e luată dispozițiunea, ca elevii, feciorii, să fie separați de eleve-fete. § 29 din legea de instrucțiune chiar și la școalele elementare declară ca lucru obligatoric, ca copiii să fie separați de fete, și încăt e posibil, să aibă instrucțiunea în sale deosebite. În fine § 63 la școalele superioare elementare dispune expres, că copiii trebuie să aibă instrucțiunea separat de fete.

Dacă deci legea în formă atât de hotărâtă și de clară dispune instrucțiunea deschiinată la școalele de copii și de fete în clasele elementare, atunci de sine înțelese o cere aceasta la școalele superioare, cum sunt pedagogiile, în etatea cea mai delicată a elevilor și a elevilor.

Deoarece intențiunea de a aranja pedagogia de fete în aceeași sală ar pedagogia de învățători vine în conflict cu legea de instrucțiune, ministrul roagă pe consistor să abstea hotărât dela intențiunea sa.

Modalitatea aceasta contemplată de consistor n'a avut deci rezultatul dorit, sau după cum se mai zice azi e eșuat.

Deoarece însă motivul principal, care ne preocupă: salvarea școalelor prin ridicarea statutului personal al învățătorilor, era în ființă, și amenința ca sabia lui Damocle existența școalelor noastre, ne-am frământat mintea cum am putea să ne ajutăm în strămtorarea noastră.

În Decembrie 1913 s'a prezentat consistorului o altă propunere cu altă modalitate.

Să se înființeze o pedagogie de fete de sine stătătoare, cu curs de 4 ani, însă astfel întocmită, ca în un an să fie deschise numai 2 cursuri. Spre pildă: la începutul anului 1914 se deschide cursul I, la începutul anului 1915 cursul al doilea, la începutul anului școlar 1916 cursul al treilea. În acest an însă nu se mai primesc fete în cursul I. Sunt deci eleve în cursul II și III. În anul 1917 nu se primesc eleve în cursul I și II. Sunt deci eleve în cursul III și IV. În anul 1918 primim eleve la cursul I și avem eleve în cursul IV și I. În anul 1919 nu primim eleve de loc și avem eleve numai în cursul II.

Acum venim în regulă. În anul 1910 primim eleve în cursul I și avem cursurile I și III. În anul 1911 nu primim eleve, ci avem cursurile II și IV. De aici încolo primim eleve tot la al doilea an.

În modul acesta am avea tot numai câte două cursuri și am putea cvifica tot la al doilea an 30—40 de eleve.

Institutul să se plaseze în edificiul școlii centrale, instrucțiunea o provăd profesorii actuali dela seminarul arhiepiscopesc, dintre cari unuia se dau afacerile direcționale.

Consistorul arhiepiscopesc a supus chestiunea unui studiu special, a luat informațiunile despre pedagogiile de

fete ale celorlalte confesii din patrie, și a ajuns la convingerea, că nu rămâne alt expedient decât înființarea unei pedagogii de fete complete cu 4 cursuri anuale în înțelesul legii de instrucțiune.

Deoarece înființarea unei asemenea pedagogii reclamă spese, cari trec peste mijloacele arhiepiscopice, s'a contemplant încercarea unei preparandii de fete cu speșele eparhilor surorii pentru întreaga mitropolia. De aceea la 27 Martie 1914 am scris consistoarelor române greco-orientale din Arad, Caransebeș și din Oradea-mare în care scrisoare am arătat cele ce s'au putut până aici în afacerea aceasta, și le-am rugat să ne arete vederile lor în meritul afacerii.

În anul când pedagogia intenționată s'ar înființa în Sibiu, arhiepiscopul s'ar da localității corăspunzătoare, ar pune la dispoziția ei profesorii dela institutul pedagogic arhiepiscopesc. Aici s'ar putea reflecta la profesorii dela școala civilă de fete a Asociațiunii, și deci numărul profesorilor dela pedagogia de fete ar putea fi mai redus.

Arhiepiscopul ar accepta însă ca loc al pedagogiei de fete orcare eparchie și orcare centru, fie Aradul, fie Caransebeșul, fie Oradea-mare, ca să fie și în acest oraș un institut de creștere mai înalț.

Paralel cu adresa către consistoarele eparhiale s'a făcut raport la sinodul arhiepiscopesc, în care asemenea s'a arătat toate stadiile, prin cari a trecut această chestiune.

În ședința sinodului arhiepiscopesc din sesiunea anului 1914 sub punctul 78 s'au luat următoarele hotărâre:

1. Sinodul recunoscând importanța unei pedagogii de fete pentru promovarea intereselor noastre biserică-școlare, aprobă pașii făcuți din partea consistorului în scopul înființării unui asemenea așezământ cultural în centrul arhiepiscopice noastre.

2. Consistorul arhiepiscopesc este pofit a stării și mai departe la consistoriile din eparhiile Arad și Caransebeș, ca și acelaș să contribuie cu o sumă oarecare la acoperirea speșelor de susținere a înființării pedagogii de fete.

3. Intru cât mijloacele bănești ar permite, consistorul este pofit, ca deja cu începerea anului școlar viitor să inaugureze pedagogia de fete prin deschiderea cursului I și despre cele nedimplinite să facă raport proximalui sinod arhiepiscopesc.

A urmat apoi răspuns și dela consistorul din Caransebeș, și dela cel din Oradea-mare.

Consistorul dela Caransebeș a răspuns, că deocamdată este ocupat cu asigurarea existenței institutului său de băci, care e indispensabil în părțile acelea.

Consistorul dela Oradea-mare la 29 Aprilie 1914 sub Nr. 1227 răspunde că n'are nimic în contra, dacă institutul cu pedagogia de fete ar lua

ființă în unul sau altul din centrele propuse de consistorul arhiepiscopesc.

Consistorul din Arad n'a răspuns.

În stadiul acesta s'a înaintat chestiunea sinodului arhiepiscopesc din sesiunea anului 1915, care sub punctul 100 a luat următoarea hotărâre:

Sinodul își susține concluzul din anul trecut cu privire la înființarea pedagogiei de fete, îndrumând consistorul a face demersuri la guvern pentru aprobarea cât mai neîntârziată a aceluia și înscrierea în bugetul statului a unui ajutor permanent la susținerea școlii.

În Martie 1916 răspunde la adresa consistorului consistorul din Arad; se simte necesitatea de a se înființa pedagogia de fete, de aceea sinodul aradan în anul 1915 a invitat consistorul să continue demersurile în afacerea aceasta și mai ales să se pună în conteleger cu consistoarele celorlalte dieceze în scopul înființării aceluia institut din izvoare și cu mijloace comune.

Avându-se în vedere că zidirea tuturor edificiilor de lipsă pentru cea școlară ar costa minimal 500,000 de coroane, iară întreținerea și salarele corpului didactic ar cere anual cel puțin 40,000 coroane, întreabă pe consistorul arhiepiscopesc că dânsul cu ce sume și sub ce condițiuni s'ar putea eventual angaja la zidirea și susținerea unui asemenea institut în Arad.

În stadiul acesta am prezentat chestiunea sinodului arhiepiscopesc din anul 1916, care a hotărât următoarele:

Sinodul își menține concluzele sale Nr. 78/914 și Nr. 100 din 1915 și îndrumă din nou consistorul a lua dispozițiile recerute, ca pedagogia de fete să se înființeze și deschidă încă cu începutul anului școlar 1916/17.

Având acum și acest conclud al sinodului, am răspuns consistorului din Arad, că arhiepiscopul voinde a înființa ca dela sine o pedagogie de fete, nu poate contribui cu nimic la pedagogia pe care voește să o înființeze eparchia Aradului.

Ca tabloul să fie complet mai amintim următoarele: Consistorul din Caransebeș la 15 Ianuarie 1918 a notificat consistorului arhiepiscopesc, că se ocupă cu chestiunea institutului pedagogic, anume să se mai susțină institutul pedagogic de învățători, sau eventual să se prefacă în pedagogie de fete.

La 26 Februarie 1918 notifică, că a rămas pe lângă susținerea și pe mai departe a pedagogiei de băci.

Prin fazele acestea a trecut chestiunea până acuma.

În un articol următor vom arăta, ce voim și ce putem să facem între condițiunile de azi.

Nr. 432/918

(117) 2-3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasă II Heropa-măgărară cu filia Oza, din protopresbiteratul Nărnava, devenit vacant prin strămutarea parohului de până acum, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sânt cele fasonate în coala B pentru întregirea deplină dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile, însoțite cu documentele prescrie de normele în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (Küküllővár), având a se prezenta după încunoștințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din regulamentul parohial, la biserică în vre-o Duminică sau sâmbătă, spre a cânta, predica sau oficia.

Cetatea-de-baltă, la 14 Mai 1918.
Oficiu protopresbiteral ort. rom. al tractului Nărnava în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 126/918.

(118) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasă III Sântămărie-de-peștra din protopresbiteratul Hațeg, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Cererile de concurs însoțite conform regulamentului, se vor înainta subsemnatului oficiu în termenul deschis, iar concurenții sânt poțitji a se prezenta, pe lângă încunoștințarea subsemnatului, în vre-o Duminică sau sâmbătă la biserică spre a cânta, cuvânta, eventual celebra.

Hațeg, la 13/26 Mai 1918.

Oficiu protopresbiteral ort. rom. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu,
protopop.

Anunț de licitație.

Se dă de știre, că **mobilă de casă și instrumentele de măsură**, aflate în masa de concurs a firmei Berger & Weisz din Sibiu se vând în licitație publică după pozițiile singuratele din inventar, începând din 18 lunie 9 ore a. m. în Sporgerss Nr. 26.

Deslușiri amănunțite se dau în cancelaria avocatului Dr. Aurel Gerasim (Stadtpark, Sanatorium). 1-2

Scritor sau scriitoare află aplicare permanentă în cancelaria notarială din Sadu (Czód). Leafa: 120 cor. lunar și vențitul întreg dela bi-letele de vite.

(116) 2-2 Primăria comunală.

La «Librăria Arhidiecezană» în Sibiu—
: : Nagyszeben, se află de vânzare :

Biserica catedrală

dela

Mitropolia ortodoxă română în Sibiu.

Historicul zidirii (1857—1906)

de

Dr. Ilarion Puscariu,
Dr. E. Miron Cristea și Mateiu Voileanu.
Cu 24 ilustrațiuni și 3 faesimile.

Prețul 4 cor., plus 60 fil. porto recomandat.

La «Librăria Arhidiecezană» în Sibiu—
Nagyszeben se află de vânzare :

Semințe din agrul lui Cristos

cuvântări bisericești pe toate Duminicile și sărbătorile de peste an, precum și la casuale bisericești, publice și private

Zacharia Boiu, fost asesor consist., etc.

Tomul I: Cuvântări la Duminicile de peste an.

Tomul II: de peste an, precum și la casuale bisericești.

Tomul III: Cuvântări bisericești la înmormântări, paratare și alte festivități funebreale. Adăns de texturi biblice pentru cuvântări funebreale.

Cuvântări funebreale și memoriale.

Prețul: de fiecare tom 3 Coroana plus porto postal 3 Coroana.

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană:

Despre caritatea creștinească.**Trei predici**

de

Abatele Metodiu Zavoral.

Prețul: 30 fileri plus 10 fileri porto.

Se vinde pentru scopuri culturale-filantropice.

La «Librăria Arhidiecezană» în Sibiu
: : Nagyszeben se află de vânzare :

Casa dela Jerihon

omniții și cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Broșu.

Prețul: Cor. 7—porto recom. 50 fil.

A apărut și se află de vânzare la Librăria
: : Arhidiecezană din Nagyszeben—Sibiu :

Tipicul bisericii ortodoxe

Intocmit pentru trebuințele profeților ro-mâni și ale elevilor seminarilor

de

Aurel Popoviciu,

duhovnic-ecomon seminarial, instructor de ca-sări bisericești și de țipe.

Aprobat de Preaven. Consistor arhidiece-zan prin decizul din 21/VI 1916. Nr. 7238 B.

Se vinde numai legat cu 5 Cor.
plus 50 fil. porto, recomandat.

„Biblioteca Șaguna“

Redactată de Dr. I. Lupăș, Săiște.

Nr. 16—36.

Mângâiați poporul!

Cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Lupăș

și alți profeți din protopopiatul Săiște.

Se află de vânzare la Librăria Arhi-diecezană în Sibiu/Nagyszeben.

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 250, legat cor. 3—, porto 20 fileri.

La Librăria arhidiecezană din Sibiu—Nagyszeben
se află de vânzare următorii numeri din

Biblioteca școlarălor

îngrijită de V. Stan, profesor.

- Nr. 1. Legende, de S. Fl. Marian.
2. Epiștat.
3. Balade populare, de V. Alecsandri.
4. Din lumea paserilor, legende după S. Fl. Marian.
5. Sentinela română, de V. Alecsandri.
6. Prihorul.
7. Împăratul Rogoșin.
8. În noaptea sfântă.
9. Țara pomilor.
10. Luptele lui Traian cu Daci, după A. Vlăhăș.
11. În Nazaret.
12. De Crăciun.

Prețul: de fiecare număr 10 fil. plus
porto postal recomandat 40 fil.

Potire, Discursi, lingu-
rișe, Cădelnișe, Cruci și
: : : Cădele : : :

se pot procura prin

Librăria Arhidiecezană.

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană:

Conșucurarea omului cu Dumnezeu.**Predici**

de
Mihal Păcățian,
protopresbiter

și alți profeți din ppresbiteratul B-Comolșul.
Prețul 3 cor., plus 12 fil. porto.

La «Librăria Arhidiecezană» în Sibiu
: : Nagyszeben, se află de vânzare :

Dr. Petru Șpan

conferență cetită la congresul învățăto-
: : rilor gr-or. români din Biharia :

de
Nicolae Regman.

Prețul: 30 fil. plus porto postal 6 fil.

Încercați

În ziarul **Telegraful Român**, care apare de 3 ori pe săptămână, se publică cele mai ieftine

inșerate și reclame

cu deplin succes. — Adresa: **Administrația Telegraful Român**, : : : Sibiu (Nagyszeben), Strada Măcelarilor 45. : : :
Cei ce fac comande pe temeiul acestor reclame și inșerate, să amin-tească totodată și numele foil noastre.

A apărut

În editura comisunei administrative a tipografiei arhidiecezane

Psaltirea bogată

tipărită în zilele Preasfântului împărat și rege **Francisc Iosif I**, sub îngrijirea și binecuvântarea înalt Preasfântului Doma **Ioan Meftanu**, arhiepiscop al bisericilor ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al românilor de religiuoia gr-or. din Ungaria și Transilvania, cavaler al ordinului Francisc Iosif clasă I și al coroanei de fer clasă II. Proprietar al crucii pentru merita, membru în casa magnaților etc. etc.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde legată frumos în piele roșie, fără copcii și ornament aurit, la mijloc cu sfânta cruce, cu 20 cor. scarpandinu-se pielea, legată în pânză neagră și la mijloc imprimat o cruce, cu 15 cor. Revăzătorilor se oă rabat 10%. Tipar frumos cu litere latine, de calitatea primă, și hârtie fină și trainică.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiu**, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, culoare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, lot aciaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat 300 cor.

Aciaș legătura cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat 250 cor.

Aciaș legătura, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat 200 cor.

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimat evangeliști și la mijloc restignirea, foile aurite cu cutie de păstrat 80 cor.

Evangelia legată în piele roșie cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată foile colorate galben, 50 cor.

Din cauza scumpirii materialului, s'a urcat prețul.